

Bud' máme strach alebo sme slobodní. To považujem za jeden z dôležitých odkazov novembra 89.

Som rada, že som opäť mala príležitosť byť v tejto pestrej spoločnosti. Pestrosť do Národného divadla patrí, lebo taká je aj naša spoločnosť. A také sú aj dnešné Biele Vraný. Reprezentujú rôzne príbehy, ale rovnakú angažovanosť, osobnú statočnosť a odhodlanie.

Rozmanitosť je tiež prejavom slobody a demokracie, ktorú sme pred 34 rokmi na námestiach získali. A „Nežná“ alebo „Sametová“ revolúcia nám každý rok ponúka hľadať vždy nové odkazy pre súčasnosť. Samozrejme, vždy si ho budeme pamätať ako najdôležitejší medzník našej novodobej histórie, ktorý strhol ploty medzi Východom a Západom a odpovedal nás do slobodného sveta, v ktorom stále žijeme.

Súčasnosť na Slovensku charakterizuje rozdelenie spoločnosti na mnohých líniách a je výrazne ovplyvnená nedôverou a z nej plynúcim strachom. Strachom medzi ľuďmi navzájom. V Novembri 89 ľudia našli odvahu, zažili sme obrovskú vlnu solidarity, skandovali sme „v jednote je sila“. Dnes nevoláme po falošnej jednote, pretože pestrosť k demokracii patrí. Ale aj dnes potrebujeme premeniť vzájomnú nedôveru za rešpekt a spoluprácu. Lebo to je nevyhnutný predpoklad pre posun dopredu. A na tom, že sa chceme posunúť z bodu, v ktorom sme, dnes zrejme existuje všeobecná zhoda. Potrebujeme sa teda zbavovať strachu - pretože bud' máme strach alebo sme slobodní. A to považujem za jeden z dôležitých odkazov novembrových dní.

Posledné roky nám priniesli mnoho kríz a strát. Covid, vojnuv našom susedstve, ekonomické otrasy, sklamania z vnútropolitického vývoja. Zďaleka to však nie sú iba lokálne trendy. Demokracie na celom svete dnes čelia obrovskej skúške a mnoho ľudí čelí obavám z budúcnosti. Preto sa čoraz vzácnejšou stáva nádej. Teda dôvera, že naše snaženie má zmysel, že ako ľudstvo, či spoločenstvo sme schopní spieť k lepšiemu, k záchrane a nie k degradácii, či dokonca zničeniu seba, spoločnosti alebo planéty. Potrebujeme nádej, ale nie naivnú. Potrebujeme nádej stojacu na pevných nohách a na pevných základoch.

Hovorí sa, že nádej má vyhrnuté rukávy. Áno, je spojená s praktickým úsilím, a zrejme aj s tvrdohlavosťou, že prežiť čas nám určený má zmysel vtedy, ak ho prežijeme verní hodnotám. A hodnotných ľudí na Slovensku je dosť. Aj vy ste moja nádej.

Tento slávnostný večer som príhovorom otvorila už niekoľký krát. Moje slová vďaka a uznania tu spomínam každý rok. A úprimne. Avšak tento rok, môj posledný vo funkcii prezidentky, sa chcem pristaviť ešte pri jednom.

Nesmierne ma mrzí, že mnohí čelíte neúcte a verbálnym útokom. Opakované slovné údery sú neadekvátne vášmu prínosu pre našu spoločnosť a hodnotám, ktoré vytvárate. Viem, že dehonestácia predstaviteľov občianskej spoločnosti, ale aj vedcov, vedkýň, umelcov a zástupcov iných profesií vedie mnohých z vás k úvahám o odchode zo Slovenska.

Hoci práve vy by ste nemali problém uplatniť sa v zahraničí, doposiaľ tu ostávate. Ale obávam sa, že aj táto vaša trpezlivosť a ochota raz môže expirovať. Neúcta a hrubosť vytláča rešpekt a ľudskosť. Možno je to až prírodný zákon. Každý jeden človek, ktorý je prínosom pre spoločnosť, by tu však chýbal. Nevzdajme to prosím. Nie natrvalo. Toto nie je krajina niekoho. Toto je Slovensko, domov nás všetkých.